

Liviu Ioan Stoiciu

„CONȘTIINȚA ACTULUI DE CREAȚIE S-A TRANSFORMAT ÎNTR-O CONȘTIINȚĂ A ZĂDĂRNICIEI” (III)*

Convorbire realizată de **Alexandru Deșliu**

– **Scrieți poezii, proză, teatru, faceți publicistică. Nu aveți, se vede, prejudecata specializării, deși rămâneți poet, un campion al experiențelor în poezie, după cum remarcă Horia Gârbea. E o ispită sau o condiție?**

– N-am de ales, trebuie să mă repet, să-mi lămuresc și mie însumi cum stau lucrurile, de fapt, la masa de scris – de ce nu m-am... specializat ca poet, cum spuneți Dvs.? Am publicat nu numai cărți de versuri (e adevărat, ele domină bibliografia mea), ci și romane, piese de teatru și „jurnale” (volume ce cuprind memorialistică, eseu, publicistică). Am chiar sertarele pline de jurnal (inedit în totalitate) și publicistică apărută în ziare, de neexploatat în volume care să conteze, sau am texte de frontieră (de exemplu, amestec de eseu și proză, sau proză-basm), publicate la rubricile ținute la reviste literare, care se pot oricând aduna într-o carte, plus versuri, în fel și chip (și proză sau teatru). Sertarul la mine are rol purificator, dacă le vine vremea celor scrise să fie publicate la un moment dat, bine, dacă nu, nu, le las uitate. Eu nu controlez nici cărțile care-mi apar, sunt convins că și cărțile au destinul lor, că ele se scriu și se publică singure, independente de voința autorului... Să mă înțelegeți mai bine – apropo, mie mi-e rușine să mi se spună „poet”, asta nu fiindcă nu reflectă în totalitate realitatea la masa mea de scris, ci fiindcă eu cred că nu am ajuns să am acces direct la Dumnezeu (știți deja, eu cred sincer că poezia are legătură directă cu Dumnezeu, cu acel maximum de sensibilitate al „spiritualității cosmice, nemuritoare” și cu transcendența acestei lumi trecătoare), ci doar mediat. Sunt onorat să mi se spună „scriitor”, acest termen relativizează „profesiunea de a scrie”, acoperind toate genurile literare, și poezia și proza și teatrul, eseistica sau publicistica. Dacă până la Revoluție n-a existat decât meseria de „scriitor de vagoane”, azi e legiferată în nomenclatorul muncii și meseria de „scriitor de cărți” – e drept, nu pot supraviețui din această meserie decât scriitorii de succes. Poți însă să te prezinți în societate ca scriitor, „sună bine, impresionant pentru muritorii de rând”, nu ca „angajat”, profesor sau redactor la ziar / revistă, care-ți asigură un salariu și, la sfârșit, o pensie. Amuzant e că azi au ajuns să se prezinte cu mândrie ca scriitori toți cei ce au publicat o carte din banii proprii, chiar dacă n-au fost citați și comentați critic de nimeni și breasla și instituția ei, Uniunea Scriitorilor, nu-i bagă în seamă...

Scriu liber, nu am nici un fel de prejudecăți la masa de scris. Poezia, proza, teatrul, eseul, publicistica, jurnalul (eu consider jurnalul un gen literar independent), au culoare separate la mine, nu le amestec, fiecare mă exprimă „altfel” și prin fiecare

mă raportează la celălalt din alt punct de vedere, dintr-o poziție diferită. Iubesc diversitatea de percepere nu numai a realităților din afară, ci îndeosebi a realităților dinlăuntrul nostru, exploatez multitudinea de provocări naturale, spontane, ale „ideilor literare” apărute din senin și ale simțămintelor viscerale, ale cuvântului regândit și scris și ale sentimentului „care mă inspiră”. Încerc așa să mă „îmbunătățesc” spiritual la masa de scris (e deja la mijloc o conștiință a actului de creație, care mă pune pe baricade), prin literatură, să depășesc stadiul determinist al fiziologilor trupului (cu arderile lui chimice ciudate, instabile) și să mă regăsesc în universul „inefabil” al sufletului, meditativ... Preponderentă rămâne poezia la masa de scris, dar alung pericolul sațietății de poezie cu scrierea de proză sau teatru, eseu sau publicistică, fiecare gen se completează reciproc la mine, mă împospătează. Instinctiv, „simt nevoia” să mă „dezintoxic” de poezie, ajuns la saturație, așa că scriu proză sau teatru și mă desprind de răul dominant din mine care scrie poezie. Fiindcă e vorba de o eliberare continuă de un rău indescriptibil, interior, la masa de scris. Scrisul original, „artistic”, în orice gen, îmi lasă senzația că-mi consumă surplusul de „energie negativă vitală”, care mă dezechilibrează. Indiscutabil, scrisul e binefăcător, mă echilibrează, are rol terapeutic personal (o terapie descoperită an de an, cu sacrificii lumești asumate). În plus, el mă amăgește – că merită orice efort, că, în ziua în care scriu, nu trăiesc degeaba, totuși... În timp, mi-am mai pierdut din entuziasmul acestui gen de supraviețuire, al terapiei prin scris, totul având un sfârșit, azi nu mă mai pot motiva să continui, crezând că nu fac decât să-mi lungesc o boală. Că scrisul creator poate fi și o boală incurabilă.

Vă rog să rețineți că nu scriu cronică literară sau recenzie (deși mi-am demonstrat în timp că am suprad dezvoltat simțul detectării valorii la alții, de la a fi „cititor profesionist, în propria mea slujbă”, sau la locul de muncă, într-o redacție literară, dezinteresat, și până la a descoperi și promova noi veniți în literatura română; las la o parte faptul că am scris prefețe, postfețe, prezentări la cărți ale colegilor scriitori). Am considerat că e o profesiune separată în cadrul literaturii române aceea de a fi „critic”, profesiune specializată prin studii superioare (nu e de ajuns să fii autodidact în acest domeniu, chiar dacă e vorba de evaluare literară), cu asimilări din lecturi specifice. Că de pe băncile facultăților de filologie / litere și filosofie pot fi scoși pe bandă critici (de toată mâna, în majoritate diletanți, dar așa e normal, inclusiv în rândul istoricilor literari), nu și poeți, proza-tori sau dramaturgi. Critica literară ar trebui să fie obligatoriu o „știință” (estetică, eventual). Am hotărât să stau în banca mea, să-mi văd lungul nasului și să nu improvizez cronici, deși mă tentează să îndrept subiectiv erorile exasperante de percepere critică postcomunistă, azi evaziunea critică „obiectivă” luând

* Fragment dintr-un volum de interviuri în lucru

Frângaia de rufe

proportii insuportabile. De altfel, nu întâmplător literatura română separă profesiunea de critic de profesiunea de scriitor...

– **Domnule Liviu Ioan Stoiciu, Venus s-a născut din spuma mării, Athena din capul lui Jupiter, Făt-Frumos dintr-o lacrimă. Dar un poet cum se naște?**

– Am tentația să spun că poezia se naște din ea însăși. „Poezia se naște din Cuvânt“ – punct și de la capăt. Din Cuvântul-Creator, nu? „Poiesis“ (latină, greacă) egal creație. Cuvântul-Creator e fundamentul acestei lumi mereu renăscute, el asigură progresul și regresul, moartea și învierea. Cuvântul Atoatefăcător și Atoateîitor, Creator, e cuprins în codul nostru genetic, în ADN, în suflet, în minte și în inimă... Trebuie doar un declanșator special care să-l pună în evidență „artistic“ (să rămân numai la cazul poetului). La poet, Cuvântul-Creator înnăscut are o structură cu totul aparte. Întrebare: din ce se naște poetul? Răspuns: „din capul lui“. Din ce potrivire astrală? Din progresii și tranzite ale planetelor complicate, nefericite, mistice, sinucigașe, frustrante, care îți aruncă în aer gradul de sensibilitate. Ce „iaște“ poetul, în definitiv? „Iaște un lucru foarte mare, dar foarte puțini sunt conștienți de asta“. În tinerețea mea, toate lucrurile erau parcă purtătoare de poezie. La bătrânețe s-a schimbat perspectiva, toate lucrurile sunt parcă purtătoare de esențe neatrăgătoare, esențe pe care eu le rețin extrem de selectiv... E o diferență miraculoasă, legată de înțelepciunea căpătată cu vârsta (nu mai funcționează „automatismul“ la masa de scris; acum sentimentele se transformă în idei) sau de tocirea „simțului poetic“? La mine în poezie mă feresc de luciditate, continui să scriu spontan, dominat de un reflex al revoltei înnăscut (datorită acestui reflex am îndoii că sunt pe drumul cel bun, în orice întreprindere mă aventurez). Poetul are în sânge o onorabilitate primordială, e o identitate accentuată, „lăsată așa de Dumnezeu“ (poetul e „întrupat“, pe când Dumnezeu e mereu absent), diferită de restul semenilor: el iese din rând, nu contează că e considerat și un intrus dacă sfidează „identitatea universală eterogenă“, comună, el umple, după propriile puteri, această lume golită de sens, ținând în tensiune spiritul cu care ne-am născut (tensiune care duce lumea mai departe). Dacă lumea noastră s-ar lua prea în serios, ar constata că o lectură de poezie i-ar aduce liniștea și iluminarea sufletească pe care o găsește după ce citește o rugăciune către Dumnezeu, Cuvântul-Creator are această influență. Nu întâmplător, după secole de civilizație a scrisului, poetul se refugiază azi în inconștient – acolo unde se aude mai clar Cuvântul lui Dum-

nezeu (care se ascunde în subtext, să nu sperie lumea cu Adevărul său), din când în când, fragmentat, cu o coerență a lui subterană, „izbăvitoare“...

– **Poezia este o stare sau o conștiință?**

– Să vă răspund că poezia e o conștientizare a stărilor care provoacă actul de creație, în sine? Ar însemna să întăresc poziția textualismului în poezia românească, a urmării rețetei poeziei „care se scrie singură“ (poezie care inventează poetul, culmea, nu invers). Poezia e o stare de grație, care are subînțeleasă în ea o conștiință a Cuvântului-Creator, e o agitare a stării spiritului universal (care prin poet dă de gol sensibilitatea și subtilitățile unei conștiințe atoteafăcătoare, dominante, dar „mântuitoare“, mângâietoare; sigur, există și o rutină a sensibilității). Dacă intrăm pe terenul metafizicii la masa de scris, ne putem pierde granițele concrete, identitatea trupească, determinarea destinului, dar putem câștiga în frenezie, în revelație, în clarviziune, cu un risc asumat, al dezechilibrului (împins la paroxism) și al pierderii controlului... Și poetul asta face. Poezia înseamnă tensiune, nemulțumire, agresivitate la masa de scris, „esențele“ nu stau la îndemână, din contră, sunt de negăsit, iar „inspirația“ nu e tocmai aerul pe care îl respiri, să ai încredere că nu pierzi timpul degeaba. Pe de altă parte, experimentele poetilor au scos la suprafață poezii cu nuanțe flagrant originale, care dau de gol stări și caractere (conștiințe) de o diversitate incredibilă. Ajunsă la o limită, poezia devine și o pedeapsă eliberatoare pentru poet (prin ea se rafinează caznele). Las la o parte faptul că poezia e și o artă de a gândi (a medita, a întări o conștiință artistică; asta nu înseamnă că trebuie să ai conștiința încărcată), „a născoci noi suferințe“ care să te apropie de starea de creație – și prin care să ne regăsim la masa de scris (regăsirea e visul tuturor creatorilor). Nu mai spun că sfera conștiinței se îngustează în timp, depinde de firea fiecărui poet, de puterea lui de eliberare spirituală (stările, senzațiile lor ne țin prizonieri nouă înșine sau Cuvântului-Creator din noi; plăcerea-durerea, bucuria-tristețea ne înrobesc, dar prin transpunerea lor spirituală, fie și prin poezie, putem deveni liberi). Gândirea leneșă a postmodernismului a relativizat valoarea estetică a poeziei, din păcate, și a aruncat la coș transcendența, după ce a pervertit-o intelectualicește. Ce-i rezervă poeziei viitorul? Nu m-ar mira să fie reabilitată decadența. Vedeți, m-ați pus în situația să vă răspund printr-un eseu, să ne ierte cititorul...

– **Ce înseamnă pentru Liviu Ioan Stoiciu a fi poet azi?**

– Vă referiți la condiția socială a poetului de azi? „Depinde“ de poet. Dintre cei cunoscuți mie, să rămân la exemplul Moldovei, „poetii cu funcții de conducere“ au mașini de zeci de mii de euro și case de lux (unii, vile cu etaj „pe pământ“), de la Cassian Maria Spiridon (redactor-șef al revistelor „Convorbiri literare“ și „Poezia“ și al Editurii „Timpul“) la Valeriu Stancu (redactor-șef și director al revistei și editurii „Cronica“, președinte al Asociației Scriitorilor din Iași). Sau Adrian Alui Gheorghe (director al Direcției de Cultură Neamț, redactor-șef al revistei „Antiteze“ și patronul Editurii „Conta“). E meritul lor, trebuie lăudați pentru abilitățile economico-financiare. Dar avem și poeți miliardari (în lei vechi), „oameni de afaceri“ prosperi, de la Radu Florescu din Piatra Neamț la Adi Cristi, Aurel Ștefanachi și Nicolae Panaite la Iași, sau Constantin Ștefănescu din Focșani, nu? Sunt „pe cai mari“ și Liviu Antonesei (șef de gazete și de editură, plus angajamente în audio-vizual) sau Nichita Danilov (venit de la ambasadă, șef și el azi de instituție). E valabil și în celelalte provincii românești (inclusiv în Basarabia), poeții „mari

descurcările“ ai României postcomuniste au cariere de succes, cu acțiuni și conturi de invidiat la bancă (de la Călin Vlasie, directorul Editurii „Paralela 45“, la Pitești și Ion Vădan, directorul Editurii „Dacia“, cu afaceri înfloritoare, la Al. Mușina, directorul Editurii „Aula“, la Brașov, Ioan Moldovan, redactor-șef al revistei „Familia“ și director al Direcției de Cultură Bihor, sau Ion Bogdan Lefter, poet cândva, directorul revistei „Alternativa“, la București, sau Gabriel Chifu, redactor-șef al revistei „Ramuri“, secretar la USSR și „om de afaceri“, sau Eugen Suci, patron de restaurante, la fel Ioana Crăciunescu, sau Elena Ștefoi, Grette Tartler, Daniela Crăsnaru, toate ambasadoare, sau Doina Uricariu, directoare în SUA - România a Editurii „DU Styl“ și „Universală“). Nu-i mai pun la socoteală pe răsfățații sorții Mircea Cărtărescu, H.R. Patapievici (cu pretenții de poet), sau mai nou „cațavencul din fruntea Cotidianului“, Ioan T. Morar, de o rară agresivitate mediatică... Plus Florin Iaru. Sau Corneliu Antoniu la Galați („scăpătat, azi“). Lista poezilor care n-au de ce să se plângă „din punct de vedere material“ e lungită de cei ce fac parte din consilii de administrație ale unor instituții naționale bogate (de genul lui Bogdan Ghiu) sau al celor care primesc „indemnizația de merit“ și au și salarii de invidiat la catedre universitare sau funcții de conducere sau sunt patroni, sau sunt moștenitorii unor averi frumoase (de la Cezar Ivănescu, directorul Editurii „Junimea“, la Petre Stoica). Sau poezii Dorin Tudoran și Dinu Flămând sau Matei Vișniec, în SUA și Franța, Gabriela Melinescu în Suedia (nici nu știu dacă mai au cetățenie română) – sunt personalități oficiale aristocrate în țările de adopție. Sau cei întorși bogați din Franța, de la Petru Romoșan la Ilie Constantin sau Emil Hurezeanu. „Posibilități“ materiale (cu mașini mici și rezervări de vacanță) au și Marin Mincu (director al Editurii „Pontica“ și redactor-șef al revistei „Paradigma“) sau Ioan Vieru, redactor-șef al revistei „Contrapunct“... N-are rost să mai insist pe aceste exemple fericite de poezii „înstăriți“, care nu se tem de ziua de mâine. E o falsă percepție a realității, arătându-i pe ei cu degetul, așa cum fac politicienii care susțin că în România postcomunistă se trăiește pe picior mare, „uitați-vă la vilele apărute cu zecile de mii la marginea orașelor și în stațiuni și ce mașini bengoase pe toate drumurile, că au speriat Occidentul“... Nu mai spun că dintre acești poezii „cu bani“ se recrutează noile familii postcomuniste cu pretenții, cu soții mai mici decât ei cu 15-20-25-30 de ani, cu urmași de vis... Scăzându-i pe acești poezii cu un destin mai fast (mai norocos, mai ieșit din comun), ce rămâne? Rămâne o „masă de poezii umiliți de soartă“, a celor ce trăiesc de azi pe mâine, dintr-un salariu amărât, dacă îl au și pe acela, sau din expediente (din veniturile părinților sau ale soției, în cel mai bun caz, din economii mai vechi, colaborări, închirieri, câștiguri întâmplătoare sau din moșteniri revalorificate, mici servicii), sau dintr-o pensie. E adevărat, între aceștia s-a căscat o prăpastie după Revoluție: de o parte, a poezilor săraci, dar care „au casă“ (mai exact, apartament la bloc, în care au stat cu chirie până la Revoluție și pe care l-au cumpărat în condiții avantajoase, chiar și în buricul târgului, profitând de o legislație care să compenseze pierderile particulare din regimul comunist) și de alta, a poezilor săraci care n-au casă, apăruți după Revoluție, chiriași azi (nouăzeciști și douăzeciști din poezia românească sunt născuți pentru aceste vremuri de economie de piață, sunt „orientați“, au câștiguri mari acolo unde au un „job“, chiar atât de mari că-și pot permite să meargă și în concedii în străinătate în fiecare an, nu mai pun la socoteală bursele în Occident de care au parte – vezi cazul

unor poezii care mai mult stau la burse în străinătate decât în țară, pe lângă Nora Iuga și Mircea Cărtărescu: Daniel Bănuțescu și Vasile Baghiu)... Sigur, fiecare are condiția lui, norocul lui, așa a vrut Dumnezeu, „să le meargă mai bine, care e problema?“.

Pe de altă parte, a fi poet de vârsta mea, azi, nu e chiar cea mai oportună postură publică. „Ca bărbat adevărat“, e chiar stânjenitor să stai la masa de scris poezie și de citit, „că doar nu trăiești în alt secol“ (ești considerat „depășit de vremuri“), nepragmatic. Un bărbat adevărat din acest mileniu, la 56 de ani (câți am eu) își arată mușchii, se bucură de viață, se îmbogățește, își asigură bătrânețile cu o pensie privată (care-i va depăși salariul), are o afacere sau o funcție plătită după model occidental (sau și una și alta), își construiește case de vacanță la munte și la mare și cumpără mașini ultimul răcnet și fiului și soției, are cont la bancă în străinătate și nu-și petrece timpul liber decât în „lumea bună“, subțire, „selectă“, aristocrată sau nou-burgheză, se distrează făcându-și cumpărăturile numai la firme transnaționale... Să fiu sincer, am momente când mă simt penibil în pielea proprie – că unde nu am eu 10.000 de euro, nimica toată, în condițiile în care numai un costum de haine al „celebrului“ miliardar Gigi Becali costă 10.000 de euro (știți, costum „stricat“ de șampania aruncată pe el de portar într-o seară glorioasă a echipei de fotbal Steaua București, pe care o păstorește)! Eu n-am nici măcar o economie pentru zile negre, cu care să acopăr cheltuielile cu înmormântarea mea... N-am cu ce să mă mândresc „din punct de vedere material, lumesc“, recunosc spășit. Dacă ar fi să vând apartamentul pe care-l am la București (singura avere; apartament luat la schimb cu cel lăsat în Focșani, situat pe o scară de bloc aflată în șantier, de care a făcut rost, pentru scriitori, revoluționarul Mircea Dinescu, președintele USSR din 1990), ar trebui să împart banii luați la trei, cu Doina Popa și cu fiul nostru (și nu s-ar alege niciunul cu nimic), așa că... Rămân unul dintre „nedescurcările“ și „amărății“ poeziei române, în acest sens. Am trăit de pe o zi pe alta, de pe urma unui salariu. Îmi pare rău că n-am reușit să-i ofer familiei mele ceea ce le-au oferit familiilor lor poezii „cu bani“, poate așa aș fi crescut mai mult în ochii soției și fiului. Altfel, în particular, sunt împăcat, în lipsa „distracției“ și binefacerilor vieții, am scris, am strâns din dinți și mi-am definitivat volume. E adevărat, volume au definitivat și cei ce au avut și au bani...

– Detectați vreo direcție în lirica românească de azi?

– O direcție, nu. Se tot chinuie criticul Marin Mincu (și după el o seamă de critici tineri „mileneriști“, din solidaritate cu colegii lor poezii sau prozatori, să demonstreze continuitatea literaturii române originale, la zi) să aducă argumente că a apărut o nouă generație literară, a douăzeciștilor (debutați în jurul anului 2000), după aceea a optzeciștilor – dar nu se poate vorbi de o paradigmă nouă (cu atât mai puțin o direcție) sau un canon recognoscibil. Douăzeciștii nici măcar n-au confirmat cu a doua carte a lor (ei nu dau încă semne de creștere, de maturizare a discursului liric), dar mite să aibă conștiința unei paradigme. Sigur, nu trebuie generalizat, sunt poezii douăzeciști „premiante“ singuratici de la care eu aștept cărți revelatorii. Mai degrabă putem afirma că douăzeciștii încheie plutonul generației începute în anii '80. Nu întâmplător se susține că generațiile durează 30 de ani în poezie și cuprind trei promoții, schimbându-se sensibilitățile și gusturile critice (autocritice) cam la zece ani... Optzeciștii au impus în poezia română biografismul și cotidianul, autoreferențialitatea, „antropocentrismul“ (studiu literar asupra

ființei umane contemporane), realitatea simțurilor și ideilor, emoțiilor, senzațiilor, sentimentelor, inclusiv a celor introvertite, existențialiste, acoperind tot palierul fiziologic (fie și la nivel textualist). Urmașii lor, nouăzeciștii și douămiiștii (două promoții literare asemănătoare, care au profitat de libertatea de expresie postcomunistă să se exhibe sexual, în primul și în ultimul rând, abuzând de cuvinte licențioase), au continuat mărturisirile sensibilităților lor, cu prospețimea gustului lor radicalizat. Din nefericire, mă tem că douămiiștii termină prost această generație începută în anii '80. Eticheta de „poet pornografi” sau „obsedați sexual”, pusă de critica noastră sceptică, nu poate decât să închidă drumul evoluției poeziei românești, după ei nu mai poate urma decât „finalul ratat, dar subînțeles”. E regretabil să vezi că douămiiștii se agață de „underground”, de o mișcare experimentală fumată de mult în literatura română, să-și justifice lipsa de originalitate, diletantismul. Se constată că douămiiștii sunt „urechiști”, n-au asimilat poezia românească excepțională de până la ei și că scriu în stiluri de mult epuizate. Obraznici, se trezesc vorbind, aruncând anatema asupra poeziei românești „scrise sub comunism, care trebuie îngropată o dată cu comunismul”. Principalii dușmani ai douămiiștilor (asmuțiți de Marin Mincu, critic neibit de optzeciști) sunt optzeciștii, care au fost surprinși de Revoluție în plină maturitate creatoare și pe care îi desconsideră ca victime ale comunismului (adică din motive politice, nu estetice). O prostie lamentabilă. Previzibili deja în tot ce scriu, douămiiștii (cei ce poartă steagul lor) merg pe un drum greșit, refuzând critica estetică și, deci, valorizarea la adevărata cotă. Tinerețea nu e un avantaj în cazul lor. Habar nu au de manifeste literare. Lupta lor cu cenzura e legată de nepublicarea cuvintelor obscene, nu de cenzura transcendentală. Conștiința libertății nu le deschide „al treilea ochi”. Douămiiștilor „li se rupe” de rezervele critice, le ajunge succesul de gașcă. Măcar dacă ar încerca să revoluționeze postmodernismul (apărut natural în România după neomodernism)... Vreau să cred că poeții care vor debuta în jurul anului 2010 o vor lua de la început: abia ei, teoretic, ar putea să vină cu o direcție în poezia română, postmodernismul postcomunist (al „gândirii slabe”, care a relativizat condamabil principiile estetice) în sine anunțând sfârșitul și un nou început...

– Cât din existența Dvs. trece în poezie?

– Maximum posibil e biografie – dar nu e totul, adeseori vorbesc în numele altora, voci străine mie (prieteni, cunoscuți, gen masculin) sau în numele unor femei. Ficțiunea primează și în poezie, doar că e spontan-inconștientă (nu e lucid-rațională, ca atunci când scriu proză sau teatru), lecturile din cărți enciclopedice, nebeletristice (din care extrag nu numai vocabular inedit, ci și întâmplări fulgurante, dar semnificative pentru mine) îmi dezvoltă imaginația. Aș putea să intitulez toate poemele mele scrise, publicate sau nu, că sunt pagini de jurnal. Subliniez încă o dată că am publicat volume în care apar nu numai ziua, luna, anul, ci și ora când am scris poemul (de la *Poeme aristocrate* la *Post-ospicii*, sau poeme publicate în cele două volume ale mele de jurnal / memorii, *Jurnalul unui martor* și *Jurnal stoic din anul Revoluției...*). De altfel, dacă ar fi să se găsească vreun închipuit care să-mi publice vreo carte după ce mor, cu ce am publicat și cu ce mai găsește în sertare, l-aș invita să-i pună titlul *Jurnal de război și de pace cu mine însumi* (*Jurnal de luptător* sau *Jurnal „sedus de farmecul renunțării”*). Asta nu înseamnă că sunt prizonierul unei formule,

că scriu la nesfârșit poeme-jurnal (autobiografice, autoreferențiale). Pur și simplu mă exprim pe mine însumi cu sinceritate la masa de scris, în toate ipostazele posibile (accesibile mie, conștientizate): consider cea mai credibilă formă de literatură asta, a mărturisirii estetice (cu date concrete, cu adevărurile, eșecurile mele, îndoielile și neliniștile, amestecate cu ficțiunea), a devoalării creației lui Dumnezeu printr-un exemplu ca al meu, mai fericit sau mai nefericit, mai talentat sau mai netalentat. Îmi pun singur întrebări, preventiv, dar sceptic, și când nu găsesc răspunsuri, nici măcar în plan metafizic, îl las pe cititorul avizat, cu capul pe umeri, să găsească el certitudini pe lumea asta – eu rămân la nivelul poeziei, al reveriei. Prin poezie eu am fost liber și sub dictatură, prin poezie am fost eu însumi. Parcă aud: e poet, săracul, cu capul în nouri, n-are cum să înțeleagă realitatea pragmatică. Cât sunt la masa de scris poezie, accept să fiu călcat în picioare, înfrânt, umilit, să abdic în viața socială, cu orice preț, să n-am viitor și să visez în derivă. Dacă eu așa simt, că tot ce e mai rău pe lume (pentru un om normal) mie-mi face bine la masa de scris poezie, mă resemnez. Îndur mizeriile lumești la masa de scris poezie, în particular, nu însă și în viața cotidiană obișnuită. În relațiile cu cei din jur, sunt un om de acțiune, care iau atitudine publică, îi amendez dur pe cei abuzivi la adresa mea, de rea-credință, care nu mă lasă în pace, sau pe cei ce mă calcă pe coadă, cum se spune, doar de dragul de a-mi vedea reacția. Chiar dacă, de regulă, mă las în voia sorții, exasperat că nu găsesc sens nici poeziei, nici acestei lumi, nici lui Dumnezeu. Mă supun inevitabilului, fatalist, am doar „certitudinea inutilității”, oftez că n-am noroc și că sunt lăsat să sufăr fără motiv...

– De ce poeți vă simțiți mai legați?

– Citesc poezie „lipsit de măsură”, sunt bucuros să descopăr și doar câteva versuri care să-mi placă (de o logică supranaturală) într-o carte, nu contează dacă sunt versuri cu rimă sau versuri libere, dacă sunt scrise de autori la 18 sau 78 de ani, bărbat sau femeie, membri sau nu ai URSS, premiați sau anonimi. Mă enervez în fața mediocrității cu ștaif (a cărților impuse din motive extraliterare), în fața poetului care se crede buricul pământului (susținut de găști interesate, care-l ridică pe soclu să câștige și ele ceva) și nu e cu adevărat decât o nulitate morală (economia de piață ne dezvăluie asemenea elemente, publicitatea plătită cu bani grei, în ascuns, pentru promovarea unei cărți sau a unui autor naște monștri, criticii literari fiind și ei de vânzare, complici). Am o anume încrâncenare și față de poeții în viață pe care i-am cunoscut în particular „ca oameni fără caracter” sau care și-au dat în stambă, regretabil, în viața publică. Față de poeții contemporani morți care au făcut compromisuri publice, relativizez totul... În privința poezilor originali din istoriile vechi ale istoriei literare (de până în 1944), vă dați seama, clasici și neoclasici, moderni sau neomoderni, îi citesc fără nici o prejudecată, îi consider miracole ale limbii române... De care dintre poeți mă simt legat? E imposibil să fac o listă – fie și numai cu cei în viață, sau numai cu cei din generația mea (că veni vorba, un caz excepțional e Aurel Dumitrașcu, dispărut la 35 de ani atât de nedrept, în 1990: după publicarea jurnalului lui de către Adrian Alui Gheorghe, am constatat că eu am avut în persoana lui un mare prieten de suflet de departe, dezinteresat, atât cât a trăit; totodată, poemele apărute postum l-au trecut pe Aurel Dumitrașcu în rândul poezilor noștri importanți, de care mă simt profund legat). E un tipar de poezie la care eu rezonoz în

subconștient: cu poezia vechii și noii avangarde românești, ținute în subteran până în 1989 (dar conștient rezonoz cu toți poeții cuprinși de exemplu de Marin Mincu în trei volume mari intitulate *Poezia română actuală*, ei sunt reprezentativi, de ei mă simt legat), cu interferențe experimental-existențialiste post-moderne, de la Gellu Naum, Ion Caraion la Leonid Dimov, Mircea Ivănescu, Emil Brumaru (personal, pun bază numai pe primele lui cărți, uitate), Petre Stoica sau Vasile Vlad, Ion Gheorghe, Marin Sorescu, Mihai Ursachi, Virgil Mazilescu și Ion Mircea sau Angela Marinescu, ei refuză conformismul mental și nu încetează să stimuleze crize, neuitându-și propriul sine.

– Aveți vreun vers preferat?

– Un vers al altuia sau al meu? Eu n-am nici un vers al meu preferat („pe locul întâi“), sunt fericit atunci când alții aleg din poemele mele un vers preferat, eu mă țin departe de mine însumi „ca poet public“ și în nici un caz nu-mi ierarhizez versurile... Un vers al altui poet? Aș putea cita din Mihai Eminescu, numai el îmi bănuie sufletul cu adevărat, fără să înțeleg rațional de ce. Dar și cei trei mari „B“ (Ion Barbu-Blagă-Bacovia) mă fac să tresar, de câte ori cad pe gânduri și nu mă gândesc la nimic (atunci când stau cu ochii pe pereți, prea des, chiar și înainte de a mă apuca să scriu versuri, când meditez fără să-mi dau seama, fără alt rezultat decât că-mi exersez în gol memoria, din care face parte și poezia românească asimilată), sunt frânturi de versuri care mă țin în priză. Plus Arghezi, cu spiritul lui agresiv (retoric, l-aș intitula „limbaj al dezgustului metafizic, aducător de neant și împăcare“)... Versurile lor mă țin la suprafață. Eu ard mereu etape, nu mă cantonez într-o formă sau alta, într-un conținut sau altul. Că am slăbiciunile mele mentale, atins cum sunt de decadentă, an de an consumându-mi energia voluntar, pe altarul alienării? Cu atât mai mult cu cât am conștiința unei permanente nereușite, în toate planurile, a unui impas fără sfârșit... Filosoful Emil Cioran spunea că omul de litere scade cu fiecare cuvânt pe care-l scrie. Să mă fi adus poezia, de fapt, azi, în pragul sinuciderii, terminându-mi-se preaplinul (pe când eu judec invers, că am supraviețuit datorită poeziei; scriind poezie am uitat de mine, de condiția mea de ultim om)? Să-mi reproșez faptul că nu mi-am semnat singur la masa de scris poezie actul de deces literar? Sau că voința de renunțare nu are legătură cu frica de mine însumi (și de Dumnezeu, inclus în mine), ci cu curajul de a continua? Ce e moartea, decât o probă de spiritualitate „avansată“? Omenirea de azi duce în spate omenirea de ieri, moartă, universul de azi duce în spate universul de ieri, mort: „Icoana stelei ce-a murit / Încet pe cer se suie: / Era pe când nu s-a zărit, / Azi o vedem și nu e“ (Mihai Eminescu). La aceste versuri se rezumă și moartea noastră. Icoana poezilor (icoana rudelor noastre) care au murit, azi o vedem, dar ea de fapt nu e... Totul e deșertăciune.

Să rețin, totuși, că poemul meu de debut (apărut în 1967, când aveam 17 ani, în pagina literară a ziarului județean „Steagul Roșu“ din Bacău) era influențat de steaua lui George Bacovia. Și că mă recunosc, personal, în 2006, la 40 de ani de la acest debut „la ziar“, în postura postmodernă din 1927 a lui George Bacovia („poet al decadenței simboliste“, cum se autodefinise inițial, altfel), care declara (pe când avea George Bacovia conștiința „puterii ucigătoare a poeziei“, la 46 de ani): „Nu mai am nici un crez poetic. Scriu precum vorbesc cu cineva, pentru că-mi place această îndeletnicire. Trăind izolat, neputând comunica prea mult cu oamenii, stau de vorbă adesea cu mine însumi,

fac muzică și, când găsesc ceva interesant, iau note pentru a mi le reciti mai târziu. Nu-i vina mea dacă aceste simple notițe sunt în formă de versuri și câteodată par vaiete“... Subscriu, la 56 de ani, că nu mai am nici un crez poetic...

– Poetul Liviu Ioan Stoiciu datorează ceva prozatorului Liviu Ioan Stoiciu? Care ar fi preferințele Dvs. din proza actuală? Cine vă bucură atunci când îl citiți?

– Epicul din poezia mea n-are legătură cu proza mea. Așa cum liricul din proza mea n-are legătură cu poezia mea. Poate în teatrul meu e recunoscută povestea epică. V-am mai subliniat, lucrez cu două unități de măsură: poezia se consumă în registrul inconștientului / iraționalului, pe când proza (și teatrul) se consumă în registrul lucidității / raționalului. Faptul că am scris în paralel poezie, proză și teatru m-a ferit să am parte de interferențele de gen – sigur, la nivel de „operă“, de sinteză și analiză integrală, se pot observa obsesii de autor. Las la o parte faptul că azi, în epoca reabilitării postmodernismului și postundergroundului, sunt corupte genurile literare, își depășesc limitele și se atrag, se unesc, se amestecă între ele... Nu e vorba de non-literatură, ci de act de creație lăsat liber, care nu ține cont de genuri fixe, ci de „iluziile estetice“. Dacă textul rezultat e original, nu are importanță de ce gen literar aparține. Din întrebare sugerați că am impus epicul în poezie, dar e doar o aparență – nici Mircea Ivănescu sau Cristian Popescu, cu versurile lor epice, n-au scris proză, ci poeme. O confuzie e legată și de dispariția metaforei, care a făcut legea în poezie până la optzeciști. Vă trimit imediat, de altfel, la același Homer, dacă nu vă conving optzeciștii. Nu e exclus să se fi încheiat un ciclu. Răspundeam deunăzi la o anchetă, în care era trecut versul liber pe lista infamă a decăderii poeziei și confundării ei cu proza – o bazaconie. Am răspuns: din punctul meu de vedere, prin „versul liber“ poezia în limba română a câștigat în libertate, ca manifestare, scăpând din chingile „meseriei și artei“ poeziei cu rimă (a găsi o rimă e o meserie deja, un meșteșug). Vrem, nu vrem, poezia lumii se îndreaptă către poezia liberă a lui... Homer, e un ciclu în natură care e pe cale să se încheie (o dată cu lumea; Apocalipsa are și sens literar). Nici măcar lexical (dacă tot vine de la Dumnezeu Cuvântul, el trebuie lăsat să se manifeste liber): a suna frumos „în coada cuvintelor“ nu înseamnă neapărat profunzime sau „esență“. Pe de altă parte, trebuie să ținem cont că poeții contemporani au început prin a scrie versuri cu rime (în copilărie, mimetici, învățând de la clasici, la înde-mână); faptul că la un moment dat mulți, cei mai mulți dintre ei le-au părăsit, conștientizând actul artistic, și au trecut la versul

Gară în atmosferă de iarnă

liber, e o dovadă că „așa au simțit“ că trebuie să o facă la masa de scris. Sigur, sunt de admirat poeții care scriu toată viața „cu rimă“, dacă n-au prejudecăți – au și ei steaua lor. Dar dacă azi se confundă versul liber cu... proza, e decepționant. Proza e... proză, nu vers liber. Care sunt preferințele mele din proză? În România, mă abțin, prozatorii de azi nu pot sări peste umbra lor. N-am preferințe decât dintre prozatorii în viață sud-americani (inclusiv cei care scriu la Paris, de la Márquez la Llosa), cu atât mai mult cu cât ei țin cont de lumea lor carcerală, care nu e departe de a noastră, cu dictaturi crude de zeci de ani și realități magice salvatoare... N-am să înțeleg niciodată de ce prozatorii români nu exploatează filonul tiraniilor autohtone și se pierd în fleacuri textualisto-psihologice europene, neprofetice, sau erotico-licențioase cinice.

– Cum definiți proza scrisă de un poet?

– Să rămân la „contemporanii în viață“ – de la prozatorii D.R. Popescu (e și excelent dramaturg) la Vasile Andru și Gheorghe Crăciun, care au scris și versuri (e adevărat, fără să fi atras atenția criticii ca poeți), sau de la poeții Nora Iuga și Ana Blandiana la Mircea Cărtărescu, care publică și azi proză de succes (proză scrisă de poeți, atenție, premiată de Uniunea Scriitorilor, de exemplu). Avem scriitori contemporani dispăruți recunoscuți în egală măsură și ca poeți și ca prozatori, de la Marin Sorescu (a fost și dramaturg de succes) la Mircea Ciobanu. De altfel, poeții în majoritate au scris proză (și invers, prozatorii au scris versuri inițial, chiar dacă a rămas un secret), de la pașoptiști sau junimiști la optzeciști sau nouăzeciști. De altfel, o caracteristică a postmodernismului e scoasă în evidență și de relativizarea genurilor literare, scriitorul de azi putându-și exercisa mâna și în proză și în poezie (sau teatru), după cum poate amesteca toate genurile literare într-o singură lucrare, fără să poți să o denumești ca proză sau poezie (sau teatru). Uimitor e că după Revoluție poeții s-au îndreptat nu numai spre proză, ci și spre dramaturgie, fiind laureați ai unor premii / concursuri de invidiat (de la Ion Mircea la Matei Vișniec, dramaturg europeanizat, la Dumitru Crudu și Paul Vinicius, Saviana Stănescu sau Mihai Ignat). Am avut și eu norocul să fiu evidențiat (premiat, nominalizat) ca dramaturg și prozator, dar n-am reușit să-mi sar umbra de „poet“. Prozatorii au aceeași aplecare, publicând și cărți de dramaturgie (de la N. Breban la Ștefan Agopian). Las la o parte faptul că au dispărut determinările, fiecare creator scriind după cum îl taie capul, fără reguli sau prejudecăți tehnice... O problemă a literaturii române e că în 150 de ani de existență „cultă“ (sincronizată la literaturile lumii, întrecându-i nu o dată „performanțele“) n-a reușit să intre „ca reper“ în literatura universală și că nici un scriitor care scrie în limba română n-a primit până azi Premiul Nobel pentru Literatură. Personal, m-am iluzionat că proza poezilor optzeciști va înflori pe ultima sută de metri“ proza românească – poeții Mircea Cărtărescu (între timp, poetul a fost detronat de prozatorul Mircea Cărtărescu în percepția publică) sau Nichita Danilov au cu cărțile lor de proză și succes de critică. Deocamdată n-au făcut gaură în cer, dar nu se știe dacă până la urmă nu va sări iepurele recunoașterii internaționale dintre optzeciști... E o listă întregă de poeți contemporani „în viață“ de toate calibrele, care au publicat cărți de proză netrecute neobservate, de la Ovidiu Genaru la N. Prelipceanu, Marin Mincu și Octavian Soviany (amândoi, și critici remarcabili), Gabriel Chifu, Liviu Antonesei, Adrian Alui Gheorghe, Aura Christi, Dora Pavel, Ruxandra Cesereanu și Lucian Vasiliu, Gellu Dorian, Valeriu

Stancu, Radu Sergiu Ruba, Horia Gârbea sau Simona Popescu (intrată în manuale), Rodica Draghinescu și Andrei Bodiu, să mă refer numai la cei citiți de mine. Sau sunt poeți „în viață“ cu operă critică, precum Gh. Grigurcu și Ion Pop sau Ion Bogdan Lefter, care evită proza sau dramaturgia (sau sunt prozatori precum Mircea Ghițulescu, specializați în critica de teatru)...

Relieful literar românesc e în mișcare. Cum definesc eu proza scrisă de un poet? Câți dintre poeți (a căror dominantă e poezia în propria operă) „au dat lovitură“ cu cărți de proză care să conteze? Sunt prea puțini să poți să le definești proza. Dacă au și frisoane clarvăzătoare epice, nu numai lirice, poeții își vor impune cărțile de proză cu sensibilitatea lor cu totul aparte, fiind crezuți pe cuvânt că au „ceva în plus“ față de prozatorul-prozator. Dacă „poetizează“ în proză, poeții vor trece neobservați cu cărțile lor de proză. Cum azi omul „nu mai trăiește numai în existență, ci și în teoria existenței“, scriitorul (poet și prozator sau dramaturg în același timp) are conștiința alienării literare – cu cât conștientizează (cu cât citește și asimilează) mai multă literatură, cu atât riscă să câștige sau să piardă pariul cu el însuși la masa de scris, depinde de „fibra sensibilă“ cu care s-a născut... O dată cu consumarea textualismului în proza românească, la sfârșitul secolului trecut, s-a făcut un pas înainte în gol (gol metafizic) – pe care eu am impresia că numai un poet îl poate recupera în proză. Tema realității magice de tip sud-american, de ficțiune (repet, salvatoare la nivel personal și colectiv și în spațiul românesc bântuit de dictaturi și excese viscerele) a fost exploatată „altfel“ la noi, confundată cu spiritul balcanic derizoriu, „al luatului în ușor“, cu parabole netragice (de la prozatorii Ștefan Bănulescu, Constantin Țoiu, George Bălăiță la Gabriela Adameșteanu și Eugen Uricaru, din primele lui cărți, la Ștefan Agopian și Mircea Nedelciu cu „fabulatoriul“ lui – cu siguranță au scris și ei poezie în secret). Am sperat că prozatorii ultimelor generații vor reabilita radical proza românească și că intrarea, în frontul lor de lucru, a poezilor va da un avânt nesperat „marii proze“. Dacă e să citești, însă, cărțile de proză dezinhibate inutil, obsedate de sex, mizerabiliste, fără miză, apărute pe bandă după anul 2000, te apucă sila (e adevărat iar, nu se poate să generalizezi, sunt exemple de cărți de proză ale noilor veniți, premiate de Uniunea Scriitorilor, care merg pe rețeta marilor prozatori ai lumii și te fac să crezi că va veni ziua când va apărea și marea proză românească, bună de integrat în literaturile lumii, fie și scrisă de poeți). Sigur, am atras atenția aici numai asupra prozei realității magice, de ficțiune, cu trimitere sud-americană (asemănătoare nouă, românilor, structural, în general), care i se potrivește poetului-prozator, în special, dar pentru ieșirea în lume sunt atâtea alte tipare de proză de succes (proza rusă, sau germană, sau franceză, sau anglo-americană, sau spaniolă-europeană și portugheză), nu are rost să mă mai lungesc. Poeții au tentația să experimenteze și în proză, revoluționari, totodată, să fie subtili și rafinați, să-și epuizeze cu eleganță resursele de suprafață necuprinse în poezia lor, resurse lucide (în poezia lor sunt exploatate resursele de profunzime, iraționale, și cele legate de atitudinea defetistă, ați reținut; mitul înfrângerii e atotprezent în poezie). Prin proză, poetul vrea să se răzbune pe neputințele lui, să fie un învingător, să manipuleze personaje și universuri simple „normale“, care să-l readucă în fire, „să-i readucă mintea la cap“. E adevărat, eu nu intru în rândul prozatorilor experimentali (îmi ajunge cât experimentez în poezie, proza trebuie să aibă un cititor-țintă riguros mediocru și mai ales să aibă

instinct de conservare; când scriu poezie, sinucigaș în fața propriilor ochi, nu mă interesează cititorul, el e oricum de vârf și e pentru mine rar de găsit), prefer cuminența... postmodernă (a relativizării), intuitivă. La poezie e la mijloc un dinamism al dezagregării, în proză e exact invers, e la mijloc un dinamism al agregării falimentare, la mine. În poezie merg pe mâna „gândirii mele infidele“, în proză merg pe mâna „gândirii străzii“...

– Despre literatura „ultimului val“ ce părere aveți?

– Într-un fel sau altul, ea e produsul optzeciștilor (care au „educat“ și promovat ultimul val, optzeciștii ocupând poziții cheie în universități, în cenacluri și reviste studențești) și al postmodernismului, dus la ultimele lui consecințe (ultimele consecințe sunt legate și de literatura obscenă și de dispariția criteriului estetic). Din teribilism, literatura originală română (publicată până la intrarea în scenă a reprezentanților „ultimului val“) a fost aruncată peste bord și până și cronică literară se exercită de către noii veniți pe seama cărților... traduse, ceea ce deja e ridicol (sunt pline revistele și paginile de cultură ale ziarelor de recenzii la cărțile străine, nu românești; rar se promovează o carte a colegului de generație, prieten lui). Profesorii universitari optzeciști au încurajat această atitudine față de literatura originală românească – în numele reevaluării post-comuniste, neștiind care va fi până la urmă efectul. Noii veniți au aruncat la coș și ce este valoros din literatura scrisă sub comunism, strâmbând din nas, că e o literatură a compromisului, cenzurată. O prostie arogantă. Ne-am trezit astfel cu o liotă de poeți necultivați (deși au terminat facultăți „umaniste“), care scriu după ureche și care cred că începe poezia română cu ei, habar neavând că au fost fumate demult „experimentele“ lor intime-„autenticiste“. Apariția manualelor alternative a contribuit și ea la bulversarea gustului estetic, din liceu, la noul venit. Totodată, apariția site-urilor literare (unul din ele, www.poezie.ro cu o audiență stupefiantă, de mii de cititori zilnic) a încurajat amatorismul până la paroxism, toți dându-și cu părerea că „îmi place ce scrii“, deși textul „postat“ pe Internet e egal cu zero... E ignorată „poșta redacției“ de pe lângă revistele literare profesioniste, care nu mai sunt citite. E mult mai convenabil să deschidă Internetul, să „posteze“ poezia scrisă peste zi pe site și să aștepte reacțiile cititorilor întâmplători (niciodată critici literari sau poeți adevărați), tot debutanți ca el. Nu spun că s-au găsit și „mentori“ de autoritate (ei au polițe de plătit optzeciștilor, știți, în principal, critici șaptezeciști, de la imperativul Marin Mincu la jalnicul Alex Ștefănescu, în cenacluri sau în reviste literare), care au contrapus noii veniți optzeciștilor, încurajând mediocritatea obraznică, cu versuri de suprafață, „emoționând“ prin visceralitate cinică și vocabular crud-licențios... Deocamdată Internetul e un haos nebăgat în seamă de literatura română originală (și istoria ei) – pentru care tot „cartea de hârtie“ contează. Dar viitorul e imprevizibil. După ce vor dispărea și optzeciștii și nouăzeciștii (care cred în valoarea estetică), e posibil să se tragă porțile literaturii române originale. „Douămiiștii“ nu vor să audă de literatura scrisă până la ei – își ajung lor înșile, se citesc între ei și se promovează cu agresivitate, cu orice preț. Cu pași mici, reprezentanții „ultimului val“ au ocupat fotoliile din față și au închis ușa din față a teatrului literaturii române – intră numai pe ușa din spate colegii lor, care se produc pe scenă în amuzamentul general. La cărțuții mediocre „douămiiște“ se scriu cronici de pagini întregi extrem de laudative, fără rușine! Și mai trist e că și criticii douămiiști fac tot posibilul să îngroape literatura română. E deja o grilă unică de receptare necritică...

Sigur, am și eu pe conștiință nume de poeți, din postură de președinte de juriu (la care am renunțat între timp definitiv, dezamăgit de involuția noilor veniți la masa de scris), pe care i-am debutat cu carte, care azi sunt lideri ai generației lor: la concursul „Aurel Dumitrașcu“ – de la Vasile Baghiu la Sorin Gherguț (sau Cristian Galeriu, Florin Oancea și Daniel Moșoiu) și de la Mihai Ignat la Elena Vlădăreanu, Constantin Virgil Bănescu și Dan Coman; sau cărora le-am dat marele premiu la concursul „Dimitrie Bolintineanu“ – de la Teodor Dună la Oana Cătălina Ninu. E o listă lungă, să mă ierte cei pe care i-am uitat... Nu mai spun că am dedicat „noul val“ un număr dublu din revista „Viața Românească“, sub un titlu semnificativ *Poezia underground de azi* pe când nu auzise nimeni de poezii lui, mulți nu aveau cărți publicate și nu se puneau problema apariției unei noi generații „douămiiște“ (las la o parte faptul că azi toți au preluat ideea de „underground“, care li s-ar potrivi ca o mânășă; numai că a fost consumat acest „underground“ de fiecare nouă generație de poeți), număr care mi-a adus mari prejucții, cititorii tradiționali ai revistei fiind revoltați de vocabularul acestor nou-veniți... La început i-am luat ca pe o nouă curiozitate a sensibilității poetice românești, de care trebuia să țin seama și să o aduc pe tapet, să vadă lumea avizată ce înseamnă continuitatea în poezia românească la români, azi însă m-am despărțit (motiv să fiu înjurat pe toate drumurile; doar Mihai Ignat își amintește că i-am stat aproape) de cei care s-au cramponat în această formulă a poeziei minore, imorală public, discutabilă estetic. Asta nu înseamnă că nu mai public tineri scriitori sau debutanți în revista „Viața Românească“, din contră, îi public mereu pe cei cu simțul valorii, care au conștiința literaturii adevărate – cu tot genul lor de excese, mai puțin pornografice.

„Noul val“ pentru mine nu mai e interesant, s-a consumat ca o flacăra care a ars casa de nebuni, îmi sunt indiferenți, a dispărut nu numai entuziasmul de a-i primi cu brațele deschise (după ce te-ai trezit scuipat în ochi de ei, în loc de mulțumire), ci și curiozitatea de care vă pomeneam – a apărut, natural, lehamitea și disperarea că am putut să pariez pe potcoave de cai morți. M-am săturat de tineri care nu sunt în stare să se concentreze la propria operă, dovedeți în viața de zi cu zi niște „lepre“ (din diletanți, unii au devenit fanatici). Dacă nu citesc și nu apreciază poezia română scrisă până la ei în limba română, eu de ce să-i citesc la următoarele lor cărți, când știu că au ratat-o pe a doua, care ar fi trebuit să le fie emblematică? Îi mai citesc numai pe cei care se dovedesc și caractere – dar îi număr pe degetele de la o mână... Am tot așteptat maturizarea lor, însă au trecut anii și ei au devenit un clan mafiot, care spurcă tot – te arată cu degetul că „ai trăit în comunism, ai scris cum ai scris!“ Vor scoate și pistolul? La început m-am consumat din cauza lor, învinovățindu-mă „că nu am făcut totul“ pentru a-i susține și la a doua, a treia carte, dar am luat seama că sunt considerat de ei un fraier naiv. Acum suntem chit: nici pe ei nu-i interesează ce scriu eu (în majoritate nu m-au citit), nici pe mine nu mă interesează ce scriu ei. Mergem pe drumuri paralele, fiecare cu viața lui literară. Trăim cum putem împreună, ne suportăm sau nu, dar murim singuri – n-are rost să mă mai omor cu firea. „Douămiiștii“ sunt mari de acum, vremea lor a trecut, îi aștept pe urmașii lor să readucă încrederea în destinul literaturii române. Precocitatea liceenilor de azi în poezie e de bun-augur: ei citesc pe Internet biblioteci de poezie română și scriu cu decență, superiori, responsabilizându-se intuitiv la masa de scris. Asta nu înseamnă că ei vor reabilita decadența.